

Yapay zekaya dayalı geleceğin okullarına dönüşüm: avantajları ve dezavantajları

Sadegül Akbaba-Altun¹

Öz: Yapay zekâ (YZ), eğitimde kişiselleştirilmiş öğrenim, veri analitiği ve yenilikçi teknolojilerle öğretme ve öğrenme süreçlerinde dönüşüm potansiyeline sahiptir. Bu süreçte, okul müdürleri stratejik liderlik, veri güvenliği, etik uyum ve öğretmen desteği konularında kritik roller üstlenmelidir. YZ, öğrenme deneyimlerini zenginleştirirken, veri gizliliği, insani bağların zayıflaması ve eşitsizlik gibi riskler taşımaktadır. Okul müdürleri, teknolojinin dengeli entegrasyonunu sağlayarak hem öğrencilerin bireysel gelişimini desteklemeli hem de insani dokunuşu korumalıdır. Dengeli ve etik bir yaklaşım, geleceğin eğitim sisteminin başarıyla inşa edilmesine olanak tanıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekanın eğitime entegrasyonu, okul müdürleri, okullar.*

Transforming schools of the future based on artificial intelligence: advantages and disadvantages

Abstract: Artificial intelligence (AI) has the potential to transform education through personalized learning, data analytics, and innovative technologies. In this process, school principals play a critical role in strategic leadership, data security, ethical compliance, and supporting teachers. While AI enriches learning experiences, it also poses risks such as data privacy concerns, weakened human connections, and inequalities. Principals must ensure the balanced integration of technology, supporting students' individual development while preserving the human touch. A balanced and ethical approach will enable the successful construction of future education systems.

Keywords: *Artificial intelligence in education, school principals, schools.*

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Okul Yönetimi Dergisi
School Administration Journal

Okul Yöneticileri Derneği
e-ISSN: 2822-4221

Yorum
Commentary

Davetli Makale
Article by Invitation

Akbaba-Altun, S. (2024). Yapay zekaya dayalı geleceğin okullarına dönüşüm: avantajları ve dezavantajları. *Okul Yönetimi Dergisi*, 4(2), 135-137.

Yayın / Published
30 Ara / Dec 2024

¹ Prof. Dr., akbabas@baskent.edu.tr, ORCID:0000-0001-5690-6088

Giriş

Teknolojinin hızla gelişmesi, birçok toplumsal kurumda olduğu gibi eğitim alanında da devrim niteliğinde değişimlere yol açmaktadır. Özellikle Covid 19 pandemisi eğitim alanında dijital becerilere olan ihtiyaçlarımızı açığa çıkarmıştır. Pandemi ile birlikte zorunluluklar eğitimcilerin dijital yeterliklerini belli düzeyde geliştirmesini sağlamıştır. Son yıllarda da yapay zekâ (YZ), okulların yönetiminden öğretim süreçlerine kadar geniş bir yelpazede etkili hale gelmeye başladı. Ancak, bu değişimin eğitime entegrasyonu konusunda henüz bir netlik ve politika belirlenmemiştir. Oysaki YZ destekli okulların nasıl olacağını düşünmek gerekiyor. Çünkü mevcut dijital teknolojiler kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarak, eğitimde fırsat eşitliğini artırabilmektedir. Bu makalede, YZ destekli okulların avantajları ve dezavantajları ile müdürlerin bu dönüşümde üstlenmesi gereken roller ele alınmaktadır. Bu konu çalışılırken yaygın olarak kullanılan CHAPGPT 4o'dan destek alınmıştır.

YZ, eğitim dünyasında kişiselleştirilmiş öğrenme, gelişmiş veri analitiği ve verimlilik gibi fırsatlarla öne çıkmaktadır. Öğrencilerin bireysel öğrenim ihtiyaçlarını karşılamak, öğretmenlerin iş yükünü hafifletmek ve dijital kaynaklara erişimi artırmak gibi avantajları sayesinde eğitim sisteminin dönüşümünde öncü bir rol oynama potansiyeline sahiptir. Ancak bu dönüşüm, toplumsal, etik ve teknik açıdan yeni tartışmaları da gündeme getirmektedir. Özellikle eğitim bilimleri alanındaki akademisyenlerin konunun tüm boyutlarını tartışması ve daha fazla bu konuda araştırma yapması gerekmektedir. Bu makalede önce yapay zekâ destekli okulların olası avantajlarına, sonra dezavantajlarına ve en sonunda da okul müdürlerinin rollerine değinilmiştir.

Yapay Zekâ Destekli Okulların Avantajları

Yapay zekâ hiç şüphesiz okullarda ve eğitimde belli oranlarda kullanılmaktadır. Ancak, gelecekte YZ destekli okulların olmasının eğitim öğretime getireceği birçok avantaj olabilir. Bu avantajlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır.

Kişiselleştirilmiş öğrenim deneyimi: YZ, her öğrencinin bireysel öğrenim tarzını ve hızını analiz ederek onlara özel ders içerikleri sunabilir. Bu, öğrencilerin zayıf yönlerini geliştirme ve güçlü yanlarını destekleme fırsatı yaratabilir.

Verimlilik ve otomasyon: YZ, sınav değerlendirmeleri, ödev kontrolleri ve öğrenci takibi gibi tekrarlayan görevleri otomatikleştirerek öğretmenlerin zamanını daha etkili kullanmasını sağlayabilecektir. Böylece öğretmenler, öğrencilerle farklı etkinlikler açısından daha fazla vakit geçirebilir.

Veri analitiği ile gelişmiş takip: YZ, öğrencilerin akademik performansını sürekli izleyerek, gelişimlerini anlamak ve sorunları erken tespit etmek için güçlü araçlar sunabilir. Bu YZ destekli araçlar ile yapılacak analizler hem öğretmenler hem de veliler için önemli dönütler sağlayarak öğrencinin öğrenmesine ve öğretmenin öğretimini güçlenmesine katkı sağlayabilir.

Erişim ve fırsat eşitliği: YZ destekli platformlar sayesinde, uzaktan eğitimle dünyanın her yerinden öğrencilere zaten eğitimler sunulmaktadır. Ancak özellikle coğrafi ve ekonomik dezavantajları olan bölgeler için daha nitelikli eğitime erişim fırsatları artabilir.

Teknolojiyle yenilikçi eğitim: Artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR) ve simülasyonlar gibi teknolojiler, öğrenme sürecini daha etkileyici ve interaktif hale getirerek öğrencilerin soyut kavramları daha iyi anlamasına yardımcı olabilirler.

Yapay Zekâ Destekli Okulların Dezavantajları

İnsanî bağların zayıflaması: YZ uygulamalarının öğretim süreçlerinde yaygın kullanımı, öğrencilerle öğretmenler arasındaki duygusal bağın zayıflamasına sebep olabilir. Zîrâ eğitim sürecindeki insanî dokunuş, öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişimi için kritik öneme sahiptir.

Veri gizliliği ve güvenlik sorunu: YZ sistemleri, büyük miktarlarda öğrenci verisi toplamaktadır. Ancak, bu verilerin siber saldırılara karşı savunmasız olması veya kötüye kullanılması, öğrenci gizliliğini tehlikeye atabilir.

Eğitimde eşitsizlik riskinin oluşması: YZ teknolojilerinin yüksek mâliyeti, bazı okulların bu sistemlere erişimini sınırlandırabilir. Bu da mevcut eğitim eşitsizliklerini daha da derinleştirebilir.

Yaratıcılık ve eleştirel düşünmenin azalması: YZ'nin önceden tanımlanmış algoritmalara dayalı yapısı, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirme konusunda sınırlı kalabilir.

Etik sorunlar: YZ'nin karar alma süreçlerindeki tarafsızlık ve şeffaflık sorgulanabilir. Öğrencilere sunulan içeriklerin veya yapılan değerlendirmelerin adil olup olmadığı konusunda etik kaygılar oluşabilir.

Yapay Zekâ Destekli Eğitimde Müdürün Roller

YZ'nin etkin bir şekilde eğitime entegre edilmesi için okul müdürlerinin liderlik ve yönlendirme rolleri büyük önem taşımaktadır. Okul müdürleri, bu dönüşümde şu aşağıdaki sorumlulukları üstlenebilirler.

Okul müdürlerin stratejik liderlik rollerinin olması: Okul müdürleri, okulun uzun vadeli vizyonunu belirlemeli ve YZ teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonunu yönlendirmelidir. Eğitimde teknolojik yeniliklere açık bir ortam yaratmak temel hedef olmalıdır.

Okul müdürlerin etik ve güvenlik sağlayıcı rolleri: Okul müdürleri, YZ sistemlerinde veri güvenliğini sağlamak ve etik kurallara uyulmasını garanti altına almak için düzenlemeler yapmalıdır. Velilere, öğrencilerin verilerinin nasıl kullanıldığı konusunda şeffaf bilgi sunmalıdır.

Okul müdürleri, öğretmen ve personelini desteklemelidir: YZ'nin eğitime entegrasyonu ve etkin kullanımı konusunda öğretmenler için düzenli eğitimler düzenlenmelidir. Okul müdürleri, öğretmenlerin ve personelin bu dönüşüme uyum sağlamasına rehberlik etmelidir.

İnsan ve teknoloji dengesini kurmak: Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, insanî dokununun önemini korumak kritik bir öncelik olmalıdır. Okul müdürleri, öğretmenlerin öğrencilerle güçlü bağlar kurmasını teşvik etmelidir. Aynı şekilde okul müdürleri de öğretmen ve personel ile aynı güçlü bağlara sahip olmalıdır.

İnovasyon ve kriz yönetimi: Okul müdürleri, YZ sistemlerinde yaşanabilecek teknik veya etik sorunlara karşı pro-aktif bir yaklaşım benimsemeli ve çözüm odaklı bir liderlik sergilemelidir. Ayrıca, teknolojik yenilikleri sürekli takip ederek okula adapte etmelidirler.

Sonuç

Yapay zekâ, geleceğin eğitiminde vazgeçilmez bir rol oynayacaktır. Ancak, bu dönüşümün başarılı olabilmesi için hem fırsatların hem de risklerin dikkate alınması gerekmektedir. YZ destekli okullar, kişiselleştirilmiş öğrenim, erişim fırsatları ve yenilikçi eğitim metotlarıyla eğitimi dönüştürebilir. Ancak, veri güvenliği, etik sorunlar ve insanî bağların korunması gibi konular, bu dönüşümün sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için dikkatle ele alınmalıdır. Okul müdürleri ve diğer eğitim liderleri, bu dönüşüm sürecinde stratejik bir rol oynayarak dengeli ve etik bir eğitim modelinin oluşturulmasını sağlamalıdır. İnsan ve yapay zekanın uyum içinde çalıştığı bir eğitim sistemi, geleceğin öğrenme deneyimini zenginleştirecektir.